



Рада зовнішньої політики
PRISMUA.ORG



ВІД ПРАГИ ДО ВАРШАВИ:
ПЕРСПЕКТИВИ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В НАТО,
ПЕРЕМОГИ, ПОРАЗКИ ТА СПОДІВАННЯ

Сергій Герасимчук

ВІД ОСОБЛИВОГО ПАРТНЕРСТВА ТА

ПЛАНУ ДІЙ УКРАЇНА – НАТО ДО «ПОЗАБЛОКОВОСТІ»

Основою відносин України з Північноатлантичним Альянсом стало ухвалення Хартії про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору 1997 року.¹ Документ вже тоді заклав підвалини для консультацій та співробітництва України з Альянсом та питань, що стосуються безпеки, зокрема розвитку євроатлантичної безпеки та стабільності, включаючи безпеку України.

Згодом у 2002 році на офіційному рівні було заявлено про намір України приєднатися до Північноатлантичного альянсу (23 травня 2002 рішенням Ради національної безпеки та оборони України «Про Стратегію України щодо Організації Північноатлантичного договору (НАТО)). Відповідний Указ Президента України був підписаний 8 липня 2002 року. У жовтні 2002 року у Верховній Раді відбулися парламентські слухання «Про взаємовідносини та співробітництво України з НАТО», на основі яких було розроблено відповідні Рекомендації². 19 червня 2003 року євроатлантичні амбіції України були підтвержені Законом України «Про основи національної безпеки України»³, в якому йшлося про наміри України щодо «...набуття членства у Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору при збереженні добросусідських відносин і стратегічного партнерства з Російською Федерацією, іншими країнами Співдружності Незалежних Держав, а також іншими державами

1 http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_002

2 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/233-15>

3 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

світу». 15 червня 2004 року відповідні положення були також внесені до нової редакції «Воєнної доктрини України»⁴.

Українські прагнення приєднатися до НАТО знайшли відгук і в Альянсі. На Празькому саміті НАТО у 2002 році Україні було запропоновано План дій Україна-НАТО⁵. Хоча цей документ і не був за своїм статусом Планом дій щодо членства (ПДЧ), та за змістом цілком йому відповідав і містив серед своїх завдань підготовку України до членства в НАТО не тільки за військовими критеріями, але й у питаннях реформування економіки, судової та правоохоронної систем, забезпечення свободи слова, прав людини. Крім Плану дій НАТО-Україна, на засіданні Комісії НАТО-Україна було ухвалено також «Цільовий план Україна-НАТО на 2003 рік»⁶. На відміну від більш загального Плану дій, Цільові плани на щорічній основі передбачали проведення цілком конкретних заходів, спрямованих на виконання Плану дій загалом. Примітно також, що згідно з Цільовими планами завдання виконання конкретних пунктів Цільового плану покладалось на чітко визначені міністерства та відомства. Поза тим, в Україні була введена система державних координаторів співпраці з НАТО на рівні заступників міністра. Моніторинг виконання Плану дій Україна-НАТО здійснювався Національним центром з питань євроатлантичної інтеграції (який також спрямовував роботу державних координаторів) та Тимчасовою парламентською комісією з моніторингу виконання парламентських слухань «Про взаємовідносини та співробітництво України з НАТО» та Плану дій Україна-НАТО. Хоча подекуди оцінки виконання Цільових планів Україна-НАТО та Плану дій Україна-НАТО різнилися і звучала критика

4

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/800/2004>

5

http://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_19547.htm?selectedLocale=uk

6

<http://www.nato.int/docu/basicxt/b030324u.pdf>

недбалого ставлення відповідальних виконавців до їхніх завдань, загалом Україна здійснила певний прогрес у наближенні до ПДЧ.

Парадоксальним чином певний регрес у відносинах з НАТО мав місце з приходом до влади Президента Віктора Ющенка. Хоча на рівні декларацій та візитів високого рівня динаміка зберігалась, а одним з урядових пріоритетів було визнано забезпечення реалізації державної політики щодо співробітництва України з НАТО, в тому числі досягнення критеріїв членства України в НАТО, – виконання заходів по-суті викликало певні питання. Це було пов'язано як з браком політичної єдності у рамках так званої «Помаранчевої команди», так і з тим, що опозиційні до неї сили усіляко користалися з «євроатлантичної карти» для мобілізації власного електорату та формування ліній розколу в Україні. Представники Альянсу послідовно закликали Україну робити більше, але натомість отримували лише загальні декларації. Так, скажімо, 7 жовтня 2005 року Яаап де Хооп Схеффер закликав уряд України «припинити розмови про сподівання вступити до НАТО і зосередитись на побудові міцної демократії в країні». Таку заяву Генеральний Секретар НАТО зробив після переговорів у Брюсселі з Прем'єр-міністром України Юрієм Єхануровим. 16 жовтня 2005 року до України прибув Президент Парламентської Асамблеї НАТО П'єр Лелюш. І знову зміст його заяв зводився до такого: місце України - серед країн демократичної сім'ї. Проте зміст, який вкладається у діалог Україна - НАТО, залежатиме від демократичних і економічних реформ⁷. Апогеем за своєю значущістю став візит до України Генерального Секретаря НАТО Яапа де Хоопа Схеффера 18 жовтня 2005 року. Проте і тоді домінуючим питанням стало не відносини України з Альянсом, а українська внутрішньополітична дискусія стосовно членства України в Альянсі.

Виникали певні ускладнення і з формуванням та ухваленням Цільового плану Україна-НАТО на 2007 рік. По-перше, документ був підписаний Президентом 18 червня 2007 року, наприкінці першого півріччя, протягом якого значна частина

7

<http://maidan.org.ua/static/mai/1162298352.html>

Цільового плану вже мала виконуватися, а подекуди й бути виконаною. По-друге, переважна частина конкретних заходів припадала на Міністерство оборони, яке насправді ретельно ставилось до роботи над Планом. Натомість чимало інших виконавців Цільового плану ще на етапі його підготовки обмежувались пропозиціями абстрактно «опрацювати питання» чи «провести консультації», що, вочевидь, не сприяло змістовному наповненню документа.

Таким чином, Помаранчева революція дала Україні шанс досить швидко досягти відповідності критеріям НАТО та вступити до цієї організації з усіма бонусами, які витікали з цього кроку. Понад те, нове керівництво України повідомило про своє бажання не тільки декларативно, але й формально приєднатися до спільноти демократичних держав, а НАТО вітало це рішення. Поза тим, протягом 2005-2008 рр. темпи реальних реформ в політичній, економічній, ресурсній сферах були вкрай низькими, відтак, напередодні саміту 2008 року в Бухаресті позиції України у переговорах щодо ПДЧ були послаблені.

Ситуація лише ускладнювалась тим, що у переговори втрутилась також третя сторона – Російська Федерація категорично заперечувала можливість надання ПДЧ Україні та Грузії. США не змогли довести європейським партнерам необхідності надання ПДЧ і, відтак, саміт 2008 року в Бухаресті став для України самітом втрачених можливостей.

Ситуація у відносинах з Альянсом лише погіршилась з приходом до влади в Україні Віктора Януковича. За його ініціативи та підтримки 1 липня 2010 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики»⁸, який закріпив т. зв. «позаблоковий» статус як основу зовнішньої політики. Відмова від євроатлантичної інтеграції була закріплена законодавчо.

8

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ТА РОСІЙСЬКА АГРЕСІЯ ЯК КАТАЛІЗАТОР ВІДНОСИН УКРАЇНА-НАТО

Революція Гідності та зміна влади в Україні призвела також і до змін зовнішньополітичних настанов. Зокрема, було переглянуто і принципи позаблоковості. Держава повернулась до євроатлантичного вектору як одного із засадничих при формуванні зовнішньої політики. 24 вересня 2014 року новообраний Президент України Петро Порошенко своїм Указом ввів у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 серпня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності»⁹, яким визначено, що пріоритетним національним інтересом України у сфері зовнішньополітичної діяльності у 2014 та наступних роках є подальший розвиток відносин стратегічного партнерства України з США, ЄС та НАТО.

23 грудня того ж року Верховна Рада України прийняла рішення про відмову України від позаблокового статусу. Таке рішення підтримала конституційна більшість народних депутатів України. Відповідні зміни, згідно з якими відновлено курс євроатлантичної інтеграції, а до пріоритетів віднесено поглиблення співпраці з Організацією Північноатлантичного договору з метою досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства у цій організації, було внесено до Закону «Про основи національної безпеки України» і Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». Новою Стратегією національної безпеки України передбачено проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України, вдосконалення системи координації співробітництва України з НАТО, підвищення ефективності під час підготовки та реалізації річних національних програм (які від 2008 року заміняли Цільові плани).

9

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0011525-14>

ПОТОЧНІ ВИКЛИКИ

ПОЖВАВЛЕННЮ ВІДНОСИН

Незважаючи на помітне пожвавлення у двосторонніх відносинах, певні виклики амбітній цілі України приєднатися до НАТО зберігаються. Передусім вони постають через пріоритети та довгострокові зобов'язання Альянсу, який посідає ключову роль контрибутора безпеки загалом у світі, а відтак, не може опікуватися виключно Україною чи державами Східного партнерства. Так, скажімо, на саміті НАТО у Варшаві у липні 2016 р. союзники погодилися зберегти свою військову присутність у Афганістані, продовжити війну з Талібаном, виділяти кошти на Афганські сили безпеки (приблизно 5 млрд. дол. щорічно до 2020 р.). Така значна допомога, вказує на критичну зацікавленість Альянсу у врегулюванні ситуації у Афганістані. Натомість обережні заяви окремих союзників щодо України можуть звучати песимістично для українських політиків та громадськості. Скажімо, заява Міністра закордонних справ Польщі Вітольда Вашиковського під час саміту у Варшаві про те, що переговори про приєднання країни до Альянсу стануть можливими лише тоді, коли завершиться російсько-український конфлікт. А також заява экс-президента Польщі А. Квасьневського про те, що українцям треба облишити мрії про НАТО, яка прозвучала напередодні саміту.

До того ж, в період з 2014 року від початку конфлікту на теренах України союзники наповнили трастові фонди для України лише сумою у близько 5 млн. євро, що не йде у жодне порівняння з відповідними фондами для Афганістану.

Певним розчаруванням для українців стало і те, що президент США Б. Обама напередодні саміту НАТО у Варшаві не відвідав Київ, ставши таким чином першим американським президентом з часів Р. Рейгана, хто не побував в Україні. Для України, яка в більшості випадків покладалася в своїх євроатлантичних аспіраціях на американську адміністрацію, такий сигнал напередодні саміту був цілком красномовним.

Такий збіг фактів, подій та заяв створює ризик розчарування всередині України. Брак чітких сигналів щодо перспективи членства, обмеження деклараціями про «відкриті двері Альянсу» суперечить досить високим очікуванням української громадськості. Підтримка членства в Альянсі, яка сягнула високих показників напередодні саміту, про що свідчить дослідження Фонду «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва», може «перезріти». Цей процес, за словами грузинських експертів, уже відбувається у Грузії, де можна спостерігати тренд до охолодження суспільної підтримки щодо європейської та євроатлантичної інтеграції на тлі відсутності повної «взаємності» з боку Заходу. У цьому контексті хибним є дискурс щодо необхідності проведення в майбутньому референдуму щодо членства в Альянсі. У практиці НАТО були випадки приєднання до Альянсу без референдуму в державі-кандидаті, тож сам Альянс цього не вимагає. Натомість, сприятлива громадська думка щодо НАТО є наразі позитивним трендом, однак, оскільки він може змінитися, а також зазнати трансформацій під впливом анти-атлантистів та популістів, то «зв'язувати» себе референдумом українській стороні не варто. Досвід нещодавніх референдумів у Нідерландах та Великобританії свідчить про те, наскільки не прогнозованим може бути такий шлях.

З іншого боку, звинувачувати Захід у млявості реакції на виклики, які постають в Україні, було б несправедливо. Українська сторона також намагається бути доволі обережною у своїх кроках, що подекуди теж стає на заваді інтенсифікації співпраці. Так, скажімо, по-перше, Україна, незважаючи на відмову від «позаблоковості», намагається замінити на рівні документів інтеграцію до НАТО евфемізмами на кшталт «наближення до стандартів», що вказує лише напрям інтеграції, але оминає увагою її стратегічну мету, якою є членство. По-друге, помітною лишається інерція «заморожених» відносин часів В. Януковича. Скажімо, тривалий час вже після зміни режиму Януковича консультанти з боку НАТО не мали доступу до українських документів з обмеженим доступом. Це обмежувало вплив цих консультантів на процес оборонної реформи в Україні, реформування СБУ, Генштабу, Міністерства оборони тощо. Ситуація почала виправлятися лише нещодавно. По-третє, українська сторона досить часто, як і за президентства Л.

Кучми, фокусує більшу увагу на досягненні відповідності Угоді по стандартизації Альянсу (STANAG), але меншу увагу приділяє досягненню демократичних стандартів, правам людини, якості управління тощо. А це послаблює наші переговорні позиції з Альянсом.

Кричущим фактом, який обмежує співпрацю НАТО та України стала тривала відсутність представника України при НАТО. Затримка з цим призначенням негативно позначається на взаєминах і обмежує їх потенціал.

Не послаблюється також і тиск Російської Федерації як на Україну, так і на держави НАТО, спрямований на те, щоб не допустити подальшого розширення Альянсу. Поруч із іншими чинниками він вже зіграв визначальну роль під час саміту Альянсу у Бухаресті у 2008 році і з високою вірогідністю знову посилюватиметься по мірі наближення України до членства в НАТО. Понад те, оскільки Альянс потребує співпраці з РФ у Сирії та Іраку, голосом Москви навряд чи зможуть повністю нехтувати.

«ВІКНО МОЖЛИВОСТЕЙ» – ПЕРСПЕКТИВИ

РОЗВИТКУ ВІДНОСИН ПІСЛЯ САМІТУ У ВАРШАВІ

Події, політичні кроки та заяви як лідерів держав Альянсу, так і України свідчать про те, що, незважаючи на складний спадок у історії взаємовідносин, інерційні процеси, ризики зміни позитивних трендів на протилежні, перед Україною та НАТО відкривається нове «вікно можливостей» для інтенсивної співпраці.

Передусім, з боку НАТО настало чітке усвідомлення того, що Російська Федерація свідомо створює виклики на східних кордонах Альянсу. Про це відверто говорять навіть донедавна стримані прихильники конфронтації з Москвою як глава німецького уряду А. Меркель.

Європейські держави НАТО, усвідомлюючи зростання конвенційних загроз, ведуть мову про необхідність більше інвестувати у безпеку та оборону, а також забезпечувати союзників належною допомогою та демонструвати свою солідарність в рамках Альянсу на ділі. Лідери Альянсу погодилися на розміщення чотирьох батальйонів на ротаційній основі на Східних кордонах Альянсу. Німеччина опікуватиметься багатонаціональним батальйоном у Литві, Сполучені Штати – у Польщі, Британія – у Естонії, Канада – у Латвії. Окрім того, в Чорноморському регіоні за рахунок спільної румунсько-болгарської бригади буде поживавлено співпрацю між Бухарестом та Софією. Такий стан справ дозволяє говорити про те, що розуміння безпекової ситуації в регіоні лідерами держав-членів НАТО та України збігається. Понад те, в НАТО усвідомлюють, що РФ може експлуатувати у своїх цілях слабкість України та Молдови з метою дестабілізації регіону. Розуміння цього факту з боку НАТО вже є значним здобутком для української сторони.

Усвідомлюючи важливість забезпечення стабільності та безпеки в Україні і її територіальної цілісності, Альянс посилює свою співпрацю з Києвом. Як вже зазначалось, Українську сторону консультують щодо реформи Міноборони та структури збройних сил. Йдеться також про переорієнтацію українського ОПК на

стандарти НАТО. Україна може сподіватися на допомогу Альянсу у відновленні військово-морських сил, взаємодію у протидії гібридним загрозам. І це на тлі збереження і посилення поточної динаміки у проведенні спільних навчань та діяльності трастових фондів, роботу яких було започатковано після саміту 2014 року в Уельсі.

Важливим здобутком, який закладає підвалини для принципово нової за якістю співпраці стало те, що у Декларації Варшавського саміту НАТО Україні приділено чимале місце – понад 30 згадок. Декларація, вочевидь, дає імпульс для посилення особливого партнерства, підвалини якого були закладені ще у Хартії 1997 року.

Зі свого боку Україна також здійснює певні кроки для того, щоб відповідати очікуванням Альянсу щодо співпраці. Зокрема, спільно з фахівцями з НАТО було розроблено Стратегічний оборонний бюлетень¹⁰, який відповідає стандартам НАТО.

Серед пріоритетів, які окреслює бюлетень, нова структура управління силами оборони, належне управління ресурсами, побудова бойових можливостей, необхідних для вирішення поточних оборонних завдань, забезпечення системи логістики і військової медицини у відповідності до стандартів Альянсу і формування військового резерву. Втілення положень Стратегічного оборонного бюлетеню безпосередньо пов'язане з можливостями фінансової підтримки з боку НАТО та держав-членів НАТО. Скажімо, бюджетом США на наступний рік передбачено виділення Україні близько 500 млн. дол. Проте, ці кошти виділятимуться лише по мірі втілення стратегічних настанов, закладених у бюлетень.

Завершено роботу щодо утворення міжвідомчої Комісії з питань координації євроатлантичної інтеграції України під головуванням віце-прем'єра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Іванни Климпуш-Цинцадзе. Хоча створений механізм не в повній мірі компенсує втрати інституційної пам'яті, яких

10

<http://www.president.gov.ua/documents/2402016-20137>

Україна зазнала за часів Януковича, це є суттєвим кроком для відновлення повноцінної інституційної співпраці. Зокрема, до складу Комісії входять національні координатори на рівні заступників міністрів, які відповідатимуть за конкретні напрями взаємодії з НАТО.

Також ведеться робота над формуванням Державної програми інформування громадськості у сфері євроатлантичної інтеграції на 2017-2020 роки. Попередні подібні програми страждали на брак фінансування, а звіти про їхнє виконання формувалися за рахунок заходів проведених громадськими організаціями та коаліціями. Тож, якщо цього разу документ не матиме таких вад попередніх, то його втілення також можна буде вважати суттєвим кроком на шляху наближення України до НАТО.

Крім того, поза рамками НАТО посилюється воєнно-політична та військово-технічна співпраця України з окремими державами Альянсу. Зокрема, чітко окреслилась перспектива підписання Договору про оборонну співпрацю між Україною та Канадою. Ухвалення такого документа дозволить Канаді надати Україні більшу військову та оборонно-технічну допомогу.

Окрім того, угоду про взаємні постачання зброї та військової техніки було підписано під час саміту у Варшаві між Україною та Польщею. Угода також передбачає надання послуг військово-технічного характеру.

Таким чином, поза співпрацею України з НАТО в цілому створюються передумови для поглибленого партнерства з окремими державами-членами Альянсу, що в непрямий спосіб також наближає Київ до стратегічної мети – членства в Альянсі з безпековими гарантіями, які з нього впливатимуть.

ВИСНОВКИ

ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Вочевидь, історія відносин України з НАТО та нові «вікна можливостей», які відкриваються після саміту Альянсу у Варшаві свідчать про перспективність цього напрямку зовнішньої та безпекової політики України. Головне – не зупинятися на досягнутому і докладати зусиль для належного втілення вже запланованого.

В цьому контексті доречними для збереження позитивної динаміки видаються такі кроки.

На внутрішньополітичному рівні:

1) Українські політики та можновладці повинні докладати зусиль для збереження та посилення консенсусу щодо ролі НАТО в Україні, членства в НАТО як одного із зовнішньополітичних пріоритетів України, тощо. В цьому контексті доречним є досвід Грузії, де лідери усіх політичних сил засвідчили такий консенсус напередодні саміту відповідною заявою. Підготовка аналогічної заяви від лідерів парламентських політичних сил (чи, щонайменше, від лідерів політичних сил, які входять до урядової коаліції) стала б сигналом для НАТО щодо наявності в Україні політичного консенсусу щодо бажання приєднатися до Альянсу. Ініціатором такого кроку мав би стати Президент України, до чиїх прерогатив належить практична реалізація зовнішньої політики України.

2) За наявності політичного консенсусу в урядовій коаліції та збереження поточних показників щодо підтримки євроатлантичної інтеграції населенням України Президентові слід відмовитися від риторики щодо необхідності проведення референдуму щодо членства України в НАТО. Такий референдум не впливає з вимог НАТО і може стати зайвим кроком на шляху України до членства в Альянсі.

3) Наразі заявлено про створення міжвідомчої Комісії з питань координації євроатлантичної інтеграції України, проте не менш важливим залишається також парламентський вимір співробітництва і у цьому контексті видається за доречне

пожвавлення роботи парламентарів з урахування позитивного досвіду функціонування у 2003-2006 рр. Спеціальної парламентської комісії з моніторингу виконання Плану дій Україна – НАТО. Доречним видається створення Тимчасової спеціальної комісії з моніторингу співпраці України з НАТО та виконання Річних національних програм. Наявність парламентського контролю стимулюватиме належне втілення Річних національних програм, засад Стратегічного оборонного бюлетеню, а також забезпечуватиме належний темп законодавчої роботи щодо наближення України до НАТО. У разі створення такої Комісії необхідно започаткувати практику регулярних (щоквартальних) засідань Комісії з питань координації євроатлантичної інтеграції України та згаданої парламентської комісії.

4) Інформаційна робота з тематики євроатлантичної інтеграції, зокрема в рамках підготовки та втілення Державної програми інформування громадськості у сфері євроатлантичної інтеграції на 2017-2020 роки, має втілюватися на належному рівні та в умовах належного фінансування з боку держави. Неприпустимою є попередня практика, коли відповідальні виконавці Програми перекладали свої завдання «на плечі» громадського сектору. Поза тим, інформування має здійснюватися в спосіб, який дозволить утримати рівень підтримки НАТО на високому рівні і нівелювати ефект «розчарування» від браку перспективи членства у короткостроковій перспективі, який намагатимуться використовувати анти-атлантисти.

5) Доречним в цьому контексті є формування Національної інформаційно-безпекової стратегії, яка б враховувала цей ризик та вплив російської пропаганди, що може стати на заваді національного консенсусу щодо НАТО. Такий документ має бути розроблений урядом України та РНБО (за участі консультантів з числа представників НАТО та громадського сектору) і містити комплекс заходів, спрямованих на ослаблення домінуючих позицій РФ в інформаційному просторі України, а також відповідати засадам Дорожньої карти Партнерства у сфері стратегічних комунікацій між РНБО України та Міжнародним секретаріатом НАТО.¹¹

4) Співпраця з громадським сектором залишається вагомим інструментом у процесі популяризації інтеграції України до Альянсу. В цьому контексті Україна (Уряд, Президент та Верховна Рада) та Альянс (Представництво НАТО в Україні та Міжнародний секретаріат НАТО) мають вповні використовувати потенціал громадських організацій, сприяти посиленню координації їх діяльності, зокрема, під парасолькою Мережі партнерства Україна-НАТО¹² – структури, що поєднує організації, що займаються формуванням політики щодо Альянсу, моніторингом здобутків держави на шляху євроатлантичної інтеграції, формуванням інформаційних стратегій.

На зовнішньополітичному напрямі:

1) Україні варто докладати зусиль для посилення Альянсу на його Північно-Східних та Південно-Східних кордонах. Зокрема, поруч з іншими Чорноморськими державами-членами НАТО та Грузією, Україна має просувати ідею формування Чорноморської флотилії НАТО, виступати з ініціативами спрямованими на зрівноваження сил у регіоні Чорного моря, підтримувати військові навчання НАТО у регіоні та надавати необхідну інфраструктуру.

2) Вагомим компонентом протидії російській агресії і гібридній війні є обмін розвідданими між Україною та Альянсом. Налагодження оперативного обміну такою інформацією та спільне реагування на них буде вагомим досягненням у співпраці України з Альянсом.

2) Україні слід посилити інформаційну кампанію щодо підтримки членства України в НАТО на теренах самих держав НАТО, забезпечувати стратегічну комунікацію такого гатунку із партнерами з Альянсу, які не належать до числа найбільших прихильників інтеграції України до Альянсу. В цьому контексті необхідно посилити потенціал та координуючу роль Управління громадської дипломатії в

http://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/nato/files/Roadmap_Ukr.pdf

12

<http://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ua/ukraine-nato/public-dimension/partnership-network>

МЗС. Необхідно також посилити політичну роль МЗС при формуванні зовнішньополітичних меседжів органів державної влади України.

3) Необхідність наведення сильних аргументів на користь членства України в Альянсі потребуватиме посилення внеску України в діяльність держав Альянсу (де-факто членства в Альянсі), зокрема в сфері протидії гібридній війні, де Україна вже має певні здобутки; участі в out-of-area місіях Альянсу (Україна вже є значним контрибутором в цій сфері, понад те, надалі може надавати підтримку за рахунок військовослужбовців із безпосереднім досвідом воєнних дій і цей аргумент треба посилювати та використовувати в ході діалогу щодо членства); надання Альянсу допомоги та підтримки у сфері стратегічних авіатранспортних перевезень щодо чого Київ має як потужності так і досвід; використання досвіду спільної литовсько-польсько-української військової бригади для формування аналогічних підрозділів з іншими державами Східного флангу НАТО. Доречним буде започаткування консультацій щодо формування безпекового кластера з числа держав Балтії, Польщі, Румунії та Туреччини. Уряду України слід також ініціювати участь українських військовослужбовців у підготовці багатонаціональних батальйонів НАТО у державах Балтії та Польщі.

4) Україна вже зараз перебуває на першому місці серед країн-партнерів Альянсу за кількістю наукових проєктів (зокрема, в рамках Програми «Наука заради миру та безпеки»), проте враховуючи перспективу подальшого зближення України з Альянсом цей напрям слід інтенсифкувати, в тому числі за рахунок підготовки фахівців з держав НАТО щодо України та підготовки/підвищення рівня кваліфікації українських фахівців на базі Оборонного коледжу НАТО.

Втілення цих рекомендацій поруч із належним і своєчасним втіленням стратегічних документів, які регламентують відносини з Альянсом, стане суттєвим внеском у поглиблення співпраці з НАТО і дозволить по новому оцінити роль України під час саміту НАТО в Брюсселі у 2017 році.

